

Sygn. akt IV U 755/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 czerwca 2015r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSO Katarzyna Antoniak
Protokolant	stażysta Renata Olędzka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 12 czerwca 2015r. w S.

odwołania S. N.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

z dnia 30 maja 2014 r. Nr (...),

odwołania E. N.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

z dnia 30 maja 2014 r. Nr (...),

odwołania K. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

z dnia 30 maja 2014 r. Nr (...),

odwołania A. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

z dnia 30 maja 2014 r. Nr (...)

w sprawie S. N., E. N., K. G.,

A. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o zwrot nienależnie pobranej emerytury

I. zmienia zaskarżoną decyzję i ustala, że S. N. nie pobrał nienależnie kwoty 4963,84 (cztery tysiące dziewięćset sześćdziesiąt trzy 84/100) zł i nie jest zobowiązany do jej zwrotu, jako nienależnie pobranego świadczenia,

II. zmienia zaskarżoną decyzję i ustala, że E. N. nie pobrała nienależnie kwoty 4963,84 (cztery tysiące dziewięćset sześćdziesiąt trzy 84/100) zł i nie jest zobowiązana do jej zwrotu, jako nienależnie pobranego świadczenia,

III. zmienia zaskarżoną decyzję i ustala, że K. G. nie pobrała nienależnie kwoty 4963,84 (cztery tysiące dziewięćset sześćdziesiąt trzy 84/100) zł i nie jest zobowiązana do jej zwrotu, jako nienależnie pobranego świadczenia,

IV. zmienia zaskarżoną decyzję i ustala, że A. G. nie pobrała nienależnie kwoty 4963,84 (cztery tysiące dziewięćset sześćdziesiąt trzy 84/100) zł i nie jest zobowiązana do jej zwrotu, jako nienależnie pobranego świadczenia.

Sygn. akt: IV U 755/14 **UZASADNIENIE**

Decyzjami z 30 maja 2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, działając na podstawie art.138 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zobowiązał A. G., K. G., S. N. i E. N. do zwrotu przez każdego z nich kwoty 4 963,84 złotych tytułem nienależnie pobranych świadczeń ,tj. emerytury J. N. zmarłej w dniu 27 kwietnia 2012r., za okres od 1 maja 2012r. do 31 grudnia 2013r. wskazując, że zgodnie z art.101 ustawy emerytalnej prawo do świadczeń ustaje ze śmiercią osoby uprawnionej.

Odwołania od w/w decyzji złożyli A. G., K. G., S. N. i E. N. wnosząc o ich zmianę i ustalenie, że nie są zobowiązani do zwrotu w/w kwot. W uzasadnieniu stanowisk wskazali, że w dniu 5 maja 2012r. w organie rentowym złożone zostały dokumenty potwierdzające zgon J. N. i wniosek o wypłatę zasiłku pogrzebowego. Kiedy w styczniu 2014r. ,tj. 21 miesięcy po śmierci emerytki, organ rentowy przesłał zawiadomienie na adres zameldowania zmarłej, że za styczeń 2014r. emerytura zostanie ponownie przekazana, rodzina kolejny raz powiadomiła (telefonicznie) organ rentowy o śmierci J. N.. W efekcie skarżący otrzymali decyzje zobowiązujące ich do zwrotu nienależnie pobranej emerytury za okres od maja 2012r. do grudnia 2013r. Odwołania A. G., K. G., S. N. i E. N. zarejestrowane zostały odpowiednio pod sygnaturami IV U 755/14, IV U 756/14, IV U 757/14 i IV U 758/14, przy czym postanowieniem z 7 maja 2015r. na podstawie art.219 kpc Sąd dołączył do sprawy z odwołania A. G. toczącej się pod sygnaturą akt IV U 755/14 sprawy z odwołania K. G., S. N. i E. N. celem ich łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia (postanowienie k.10-10v akt IV U 755/14).

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wniósł o ich oddalenie powołując się na przepisy prawa i argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji (odpowieź organu rentowego na odwołanie k.5-6 akt IV U 755/14).

Sąd ustalił, co następuje:

J. N. od 1 maja 2011r. uprawniona była do emerytury (decyzja z 10 czerwca 2011r. o przyznaniu emerytury k.10 akt emerytalnych). Emerytka zameldowana była w (...)gmina S., powiat W., a zamieszkiwała w W. pracując równocześnie w W.. Na jej wniosek, zawarty we wniosku o emeryturę, przedmiotowe świadczenie przekazywane było na rachunek w L. Banku (obecnie Bank (...)). Termin płatności świadczenia określony był na 6. dzień każdego miesiąca.

W dniu 27 kwietnia 2012r. J. N. zmarła i w dniu (...) córka zmarłej E. N. wystąpiła do organu rentowego z wnioskiem o wypłatę zasiłku pogrzebowego załączając do niego odpis skrócony aktu zgonu J. N.. Wniosek o zasiłek został rozpoznany pozytywnie i w dniu 16 maja 2012r. wypłacono E. N. zasiłek pogrzebowy (akta dotyczące wypłaty zasiłku pogrzebowego po J. N. – złożone do akt organu rentowego).

Mimo śmierci emerytki J. N. i wiedzy o tym fakcie organ rentowy przez 20 miesięcy ,tj. od maja 2012r. do grudnia 2013r. przekazywał na rachunek bankowy zmarłej kwoty emerytury za w/w miesiące. W styczniu 2014r. Bank (...) zwrócił organowi rentowemu kwotę przekazaną tytułem emerytury za styczeń 2014r. wskazując, że rachunek został zamknięty (zwrot kwoty emerytury przez bank za styczeń 2014r. k.43 akt emerytalnych). Wobec tego, w dniu 15 stycznia 2014r. organ rentowy skierował do nieżyjącej już J. N. pismo z informacją, że w dniu 27 stycznia 2014r. dokona przekazania (przez pocztę) emerytury za styczeń 2014r. (pismo organu rentowego z 15 stycznia 2014r. k.44 akt emerytalnych). Na skutek telefonicznej informacji od rodziny zmarłej o jej śmierci, do akt emerytalnych J. N. załączona została kopia akt dotyczących wypłaty zasiłku pogrzebowego, w tym odpisu skróconego aktu zgonu J. N.

(k.46-49 akt emerytalnych). Następnie w dniu 23 stycznia 2014r. organ rentowy wystosował pismo do (...) Bank SA wnosząc o zwrot kwoty świadczeń przekazanych na rachunek bankowy J. N. za okres po jej śmierci ,tj. od 1 maja 2012r. do 31 grudnia 2013r. w kwocie 27 049,70 złotych (pismo do banku z 23 stycznia 2014r. k.50 akt emerytalnych). W odpowiedzi na powyższe pismem z 24 lutego 2014r. Bank (...) poinformował organ rentowy, że w dniu 16 grudnia 2013r. rachunek bankowy J. N. został zamknięty, a środki z tego rachunku w łącznej kwocie 19 855,20 złotych, zostały na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Węgrowie o stwierdzeniu nabycia spadku wypłacone spadkobiercom zmarłej ,tj. E. N., S. N., A. G. i K. G. (pismo Banku (...) z 24 lutego 2014r. k.52 akt emerytalnych). W kolejnym piśmie w/w bank poinformował organ rentowy, że kwota 7 193,34 złotych została w dniu 1 kwietnia 2014r. zwrócona organowi rentowemu (pismo k.55 akt emerytalnych).

Mając na uwadze informację udzieloną przez Bank (...) o zamknięciu rachunku J. N. i wypłaceniu środków z rachunku spadkobiercom wymienionej, zaskarżonymi decyzjami z 30 maja 2014r. organ rentowy zobowiązał A. G., K. G., S. N. i E. N. do zwrotu przez każdego z nich kwoty 4 963,84 złotych tytułem nienależnie pobranego świadczenia za okres od 1 maja 2012r. do 31 grudnia 2013r. (decyzje z 30 maja 2014r. k.56-59 akt emerytalnych).

Skarżący A. G., K. G., E. N. i S. N. są dziećmi zmarłej J. N.. Po śmierci J. N. jej córka E. N. dostarczyła do Banku (...) odpis skrócony aktu zgonu matki. Bank uzależnił wypłatę środków i zamknięcie rachunku do przeprowadzenia sprawy spadkowej. Postanowieniem z 29 października 2012r. wydanym w sprawie I Ns 464/12 Sąd Rejonowy w Węgrowie stwierdził, że spadek po J. N. na podstawie ustawy nabyły jej dzieci – E. N., K. G., A. G. i S. N. w udziałach po ¼ części każde z nich (kopia postanowienia z 29 października 2012r. o stwierdzeniu nabycia spadku po J. N. k.9 akt sprawy). W dniu 13 grudnia 2013r. wszystkie dzieci J. N. stawily się w siedzibie Banku (...) i na podstawie w/w postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku Bank wypłacił im środki zgromadzone na rachunku. Każdy ze spadkobierców otrzymał kwotę 4 963,84 złotych (okoliczności przyznane przez skarżących – wyjaśnienia A. G., K. G., E. N. i S. N. k.10v – 11v – nagranie od minuty 4 do 30). Bank nie informował skarżących o tytule pochodzenia środków zgromadzonych na rachunku bankowym zmarłej.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołania S. N., E. N., K. G. i A. G. okazały się uzasadnione.

Jako podstawę żądania zwrotu przez skarżących kwot w wysokości po 4 963,84 złotych organ rentowy wskazał przepis art.138 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009r. Nr 153, poz.1227 ze zm.) nie precyzując dokładnie, które uregulowanie zastosował - spośród zawartych w kilku ustępach tego przepisu. Z uwagi na to, że sprawa dotyczy osób nie będących świadczeniobiorcami (osobami uprawnionych do emerytury lub renty) zastosowanie w sprawie mógł znajdować przepis art.138 ust.3 w/w ustawy, zgodnie z którym za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust.1, a zatem świadczenia, które podlegają zwrotowi, uważa się świadczenia wypłacone z przyczyn niezależnych od organu rentowego osobie innej niż wskazana w decyzji tego organu. Przepis ten nie znajduje jednak zastosowania w sprawie. Po pierwsze nie sposób uznać, aby skarżący w ogóle pobrali świadczenie w rozumieniu świadczenia emerytalnego lub rentowego. Każdemu ze skarżących wypłacono wprawdzie kwotę 4 963,84 złotych, ale uczynił to nie organ rentowy lub urząd pocztowy przekazujący świadczenia emerytalno-rentowe, ale bank, a ponadto wypłaty te dokonane zostały nie tytułem emerytury lub renty, ale tytułem oszczędności zgromadzonych na rachunku bankowym zmarłej J. N.. Zupełnie inny był zatem tytuł wypłaty należności. Nie można zatem uznać, aby skarżący w ogóle pobrali świadczenie w rozumieniu emerytury, która przeznaczona były dla innej osoby. Niezależnie od tego, nawet przy założeniu, że wskazana regulacja dotyczy sytuacji wypłaty przez bank środków zgromadzonych na rachunku bankowym zmarłego emeryta lub rencisty, to przepis ten (art.138 ust.3) nie znajdzie zastosowania w sprawie z uwagi na to, że nie można uznać, aby świadczenia te zostały wypłacone skarżącym z przyczyn niezależnych od organu rentowego. W żadnej mierze nie można uznać sytuacji, w której organ rentowy mimo informacji o śmierci emeryta, przez 20 miesięcy po jego śmierci przekazuje na rachunek bankowy zmarłego kwoty tytułem emerytury, a następnie żąda od spadkobierców zmarłego zwrotu wypłaconych im przez bank kwot, które to wypłaty – jak wskazano - nie były dokonywane tytułem emerytury, ale tytułem środków zgromadzonych na koncie zmarłego posiadacza rachunku. Na marginesie wskazać również należy, że nie ma podstaw

do kwestionowania twierdzeń skarżących, że bank po okazaniu postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku wypłacił im środki zgromadzone na rachunku zmarłej matki bez informowania ich skąd pochodzą środki zgromadzone na tym rachunku. Sami zaś skarżący nie mieli podstaw sądzić, że wypłacone im kwoty stanowią równowartość kwoty emerytury przekazywanej mimo śmierci J. N. na jej rachunek bankowy, skoro w dniu 4 maja 2012r. (a zatem przed terminem płatności emerytury za maj 2012r.) został złożony w organie rentowym akt zgonu w/w i skarżącej E. N. wypłacono zasiłek pogrzebowy po zmarłej emerytce (vide: akta o wypłatę zasiłku pogrzebowego - w aktach organu rentowego). Należy wskazać, że w piśmie z 20 maja 2015r. pracownik Wydziału Świadczeń Emerytalno-Rentowych ZUS O/S. wyjaśnił, że wypłata emerytury była kontynuowana mimo śmierci J. N. i mimo złożenia w organie rentowym aktu zgonu tej osoby, gdyż Wydział ten nie miał wiedzy o śmierci emerytki – akt zgonu wpłynął do Wydziału Zasiłków wraz z wnioskiem o zasiłek pogrzebowy (pismo z 20 maja 2015r. k.16 akt sprawy). W odpowiedzi na to wskazać należy, że nie można zaakceptować sytuacji, w której za błędne działanie systemu informatycznego ZUS (brak przepływu informacji między wydziałami tego samego oddziału) mieliby odpowiadać skarżący. Niewątpliwie bowiem organ rentowy został powiadomiony o śmierci J. N. (akt jej zgonu wpłynął do organu w dniu 4 maja 2012r., a zatem w ciągu 7 dni od zgonu) i organ rentowy miał podstawę do wstrzymania wypłaty świadczenia emerytalnego. Fakt dalszej wypłaty tego świadczenia nie może być zatem uznany za dokonany z przyczyn niezależnych od organu rentowego – art.138 ust.3 ustawy emerytalnej. Jeżeli organ rentowy stoi na stanowisku, że zachodzą podstawy do żądania zwrotu wypłaconych kwot to z pewnością adresatem tych żądań nie mogą być skarżący.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd uznał odwołania skarżących za uzasadnione i na podstawie art.477¹⁴§2 kp orzekł jak w sentencji wyroku.